

Bostadsbidraget följer inte hyrorna

Bostadsbidraget skapades för att ge även ekonomiskt svaga hushåll, framför allt barnfamiljer, möjlighet att bo i goda och tillräckligt rymliga bostäder.

Numera är det inte så många som kan få bostadsbidrag. Och det bidrag de då får är inte alltid kopplat till den verkliga boendekostnaden. Det beror på att beloppsgränserna inte höjts i takt med priser och hyror.

AKTUELLA HYRESNIVÅER TÄCKS INTE IN

Den högsta hyra som kan ligga till grund för beräkningen av bostadsbidrag är till exempel 5 900 kronor per månad för en familj med två barn. Det beloppet har inte höjts sedan 1996.

5 900 kronor var en hög hyra 1996, men i dag är det under genomsnittet för en trerummare. Om familjen redan har en hyra på den nivån, påverkas inte bostadsbidraget alls om hyran skulle höjas till 8 000 kr, till exempel efter en större renovering.

BAKGRUND: NÄR HYRORNA STEG VILLE STATEN SPARA

I mitten av 1990-talet, efter skatteomläggningen, höjdes hyrorna med 50 procent på bara några år. Det i sin tur ledde till att statens kostnader för bostadsbidrag steg kraftigt.

Då ändrades reglerna, just för att minska statens kostnader. Det målet uppfylldes snabbt. Men för dem som behövde bidraget blev det en stor försämring. Sedan har möjligheterna att få bidrag minskat ännu mer, eftersom gränserna inte heller anpassats till allmänna löne- och kostnadsökningar.

BIDRAGET HAR HÖJTS, MEN INTE HYRESGRÄNSEN

År 2012 höjdes beloppen man kan få i bostadsbidrag, och 2017 höjdes inkomstgränserna något. Men fortfarande är det bara barnfamiljer och ungdomar 18–28 år som kan komma ifråga, och den maximala boendekostnaden man kan få ersättning för är alltså kvar på samma nivå som 1996.

MÅNGA VÅGAR INTE SÖKA

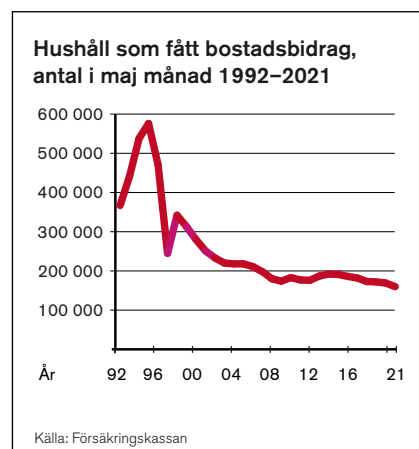
Bostadsbidraget har dessutom en konstruktion som innebär att den sökande ska uppskatta sin inkomst ett år framåt. Långt senare, när taxeringen är klar, stämmer Försäkringskassan av mot den verkliga inkomsten. Visar det sig då att inkomsten blev högre än beräknat blir man återbetalningsskyldig.

Det gör att många som skulle ha rätt till bidrag avstår från att söka.

36 PROCENT TVINGAS BETALA TILLBAKA

Tidigare gjordes avstämningen två år efter det år man fick bidrag. Nu har processen snabbats upp så att den kan göras redan efter ett år. I skarven mellan dessa system, åren 2021 och 2022, innebär det

forts. nästa sida

160 000 hushåll fick bostadsbidrag i maj 2021.

forts.

att många hushåll får två återkrav samma år. De som skulle hjälpas av den förändringen får alltså bära övergångsproblemet själva.

2021 fick 79 000 hushåll, eller 36 procent av dem som fick bostadsbidrag 2019, återkrav på i genomsnitt 7 700 kronor som de fått för mycket i bidrag. Det är en stor utgift i ett hushåll med låga inkomster.

EN SKULDFÄLLA FÖR FATTIGA HUSHÅLL

Försäkringskassan beskriver själv bostadsbidraget som en skuldfälla, med allvarliga konsekvenser för redan fattiga hushåll. I en skrivelse till regeringen i januari 2018 föreslår man att systemet ändras så att de sökande får rätt bidrag på en gång, månad för månad. Man påpekar också att ”inget annat bidrag eller socialförsäkring som Försäkringskassan administrerar stäms av på samma sätt, utan enbart det bidrag som vänder sig till ekonomiskt utsatta hushåll.”

Ännu 2022 har inget gjorts åt grundproblemet. Fortfarande krävs hushåll med små eller obefintliga marginaler på många tusentals kronor som ska betalas tillbaka.

ENKLARE FÅ BIDRAG TILL BYGGJOBB HEMMA

2021 var statens kostnader för bostadsbidrag cirka 4,6 miljarder kronor. Samma år betalade staten, genom rot-avdraget, ut mer än dubbelt så mycket i bidrag till villaägare och bostadsrättsinnehavare som renoverat sina bostäder.

Det bidraget betalas ut automatiskt, i form av en rabatt på hantverkarens faktura, och det är mycket sällsynt att någon måste betala tillbaka.

LÄS MER: Så funkar bostadsbidraget

Det är bara hushåll med barn, eller ungdomar i åldern 18–28 år utan barn, som kan få bostadsbidrag.

Den högsta hyra som kan ligga till grund för beräkningen av bostadsbidrag är

för familjer med ett barn: 5 300 kr

för familjer med två barn: 5 900 kr

för familjer med tre barn: 6 600 kr

för ungdomar utan hemmavarande barn: 3 600 kr

För att få maximalt bostadsbidrag 2021 får en barnfamilj högst ha en sammanlagd inkomst före skatt på 150 000 kr per år, dvs 12 500 kr per månad. Vid högre inkomst än så trappas bidraget av.

Bostadsbidraget är alltid preliminärt när man får det. Det betyder att beloppet baseras på en beräknad inkomst för hela det kalenderår bidraget gäller. 1–1,5 år senare, när taxeringen är klar, bestäms bidraget definitivt. Om man då fått för mycket i bidrag, och skillnaden är minst 1 200 kronor, ska det betalas tillbaka. Är skillnaden mer än 2 500 kronor tillkommer dessutom en avgift.

Det omvända gäller också; har man fått för lite i bidrag betalas mellanskillnaden ut.